

Pe 2 decembrie 1950, Dinu Lipatti ne-a părăsit...Dar, așa cum am văzut scris pe un monument funerar al unui scriitor din altă țară, „doar trupul”. Așa așa spune și despre Lipatti: doar trupul! Muzica lui, concertele sale, lecțiile sale de pian oferite unor mari virtuozii ai lumii, rămân dovezi certe ale genialității sale muzicale. E omagiat, comemorat în întreaga lume. Rămâne de neuitat de admiratorii care au avut privilegiul să fie în sălile de concerte unde "

Când el cânta Bach aveai impresia că în sală domnește un fel de reculegere, iar anumite persoane, nu mai erau capabile să se ridice. Lipatti era foarte sensibil la asemenea situații. Pentru noi, el n-a fost un profesor, a fost un Maestru, un părinte al muzicii, un exemplu fabulos de interpretare pianistică, dar și un exemplu de modestie.”

Admirat de cei care îi ascultă înregistrările sale și evocat în scrieri-document, cum este cea a muzicologului Carmen Păsculescu-Florian, din care mi-am notat câteva pasaje care ne fac cinste nouă, tuturor românilor. Doamna Florian a mers la fața locului, în Elveția, unde Lipatti a trăit ultimii ani ai vieții sale. Să mergem și noi, ghidați de distinsa doamnă și să ne bucurăm de ceea ce vom afla!

Prima oprire: la Conservatorul din Zürich.

“Pe scenă, cineva cântă “Pastorală” de Bach, uitând parcă de toate problemele lumii. Cât de tare poate să împace această muzică omul cu restul universului, ajutându-l să depășească

marile dileme sau spaime ce domină acest secol.”

Arthur Honegger (compozitor elvețian, poreclit „Prometeu”):

□ *„ Dragă Dinule, dumneata meriți mult mai serios decât mine această poreclă. Dumneata ești cel ce aduce oamenilor focul cel mai prețios al artei muzicale și pe care boala necruțătoare care era vulturul împotriva căruia a trebuit să lupti fără încetare a sfârșit prin a-ți învinge atât de crud energia și pasiunea genială, destinată muzicii.”*

Carmen Păsculescu-Florian a avut privilegiul să aibă acces la partituri scrise de Lipatti.

„ Tot răsfoind partituri deja cunoscute, privirea îmi încremenește pe coperta unei lucrări pe care scrie „Sonata pentru pian pentru mâna stângă”.

Lipatti a scris această sonată la 24 de ani, și este omagiul său la împlinirea a 50 de ani de viață ai profesorului său Mihail Jora (1891- 1971) și a 60 de ani ai lui George Enescu.

În Elveția doamna Păsculescu-Florian l-a cunoscut pe profesorul Claude Viala, care a făcut parte din orchestra „Suisse Romande”, care l-a acompaniat în multe concerte pe Dinu Lipatti.

Întrebată de Viala ce înseamnă azi pentru români Dinu Lipatti, autoarea cărții îi răspunde:

„Încep să-i vorbesc de starea de mit care continuă să-i aureoleze personalitatea postum. [...] El este mereu și mereu considerat un Mozart al românilor. Arta sa pianistică, miraculoasa, fantastica sa trăire și tălmăcire a unui inefabil pe care nimeni ca el n-a știut să-l transmită în timp, îl fac nemuritor.”

Arhiva Conservatorului din Geneva unde a fost profesor Lipatti păstrează niște documente extrem de valoroase: propunerea de numire a românului ca profesor de virtuozitate pianistică, datată 29 decembrie 1943, sau actul din 1949, cu decizia plină de regrete a Comitetului de conducere al Conservatorului privind aprobarea cererii de demisie a lui Lipatti din motive de sănătate. Printre altele, acest act consemnează:

„ Din fericire, Dinu Lipatti nu părăsește complet conservatorul. El ne-a promis că va ține în fiecare an un curs extraordinar de aproximativ o lună, consacrat operei unui anumit compozitor al pianului. Astfel, școala noastră va mai putea beneficia de arta, de prestigiul și de renumele acestui artist, unul din cei mai eminenți ai epocii.”

Același Comitet a propus ca o parte din studenții îndrumați de Lipatti să fie preluați de Nikita Magaloff, pianist georgian din Rusia, care spune :

„...Cum aș putea oare măsura pierderea ireparabilă, durerea, vidul îngrozitor?...[...] Nu cunosc vreo ființă a cărei personalitate să fi degajat atâta lumină. Aș prefera să păstrez în mine

Scris de Horia Picu

Duminică, 02 Decembrie 2012 08:07 - Ultima actualizare Duminică, 02 Decembrie 2012 08:09

---

amintirea atât de vie a prezenței sale, a veseliei sale, a unei mari tandreți ce se degajau din prietenia sa.[...] Artistul nobil și senin pe care l-am admirat cu toții putea fi cel mai nebunatic și fermecător dintre prieteni.”

Carmen Păsculescu-Florian a găsit în Elveția numeroase manuscrise aparținând lui Dinu Lipatti. Autoarea cărții ne spune:

„Apoi, tot răscolind prin partituri, găsesc manuscrisele cadențelor la Concertul în Re major de Haydn, necunoscute la noi. Mă impresionează acest document scris cu o grijă de școlar cuminte, dar înzestrat cu atâta har și suflet.”

E emoționant să aflăm din această carte că ultima partitură scrisă de Lipatti a fost din 21 aprilie 1950. Este „Aubade”, pentru orchestră de suflători. La 2 decembrie 1950 se stingea din viață, la Geneva, la 33 de ani...Nu poți să spui în care domeniu a excelat Dinu Lipatti. A fost inegalabil compozitor, interpret, dar și profesor. În calitate de profesor la clasa superioară de virtuozitate pianistică, trebuie de știut că toți (toți!) elevii pe care i-a avut în perioada 1943-1949 au fost premiați cu importante distincții la finalele examenelor lor.

Virtuozul pianului, Lipatti spunea :

„dacă auzi în imaginație cum trebuie să sune o frază, ți-ai creat deja în minte mișcările fizice care vor exprima acele sunete.”

Cum și cât a exersat pianistul român Studiile lui Chopin?

„ a zâmbit și a spus că le-a exersat cel puțin șase luni în fiecare dimineață, încet, cu fiecare mână separat, ascultând cu atenție fiecare sunet, studiind fiecare mișcare a brațelor, a mâinilor, a degetelor și chiar a trupului pentru a fi sigur că acestea reflectă exact ideile sale muzicale. [...] Studentul putea să învețe mai mult urmărind acea coordonare extraordinară dintre muzică, așa cum o concepea el, și mișcările necesare pentru a o exprima.”

Un sfat dat de Lipatti unui student al său înainte de a urca pe scenă:

„Acum, după ce ai muncit bine și ți-ai studiat programul în cele mai mici amănunte,[...] execută-l așa cum simți. Gândește-te numai la muzică, nu și la ceea ce ți-am spus să faci sau cum aș vrea eu să interpretezi.”

Citind și recitind aceste rânduri, înțeleg că Lipatti n-a fost doar profesor de virtuozitate pianistică, a fost și un pedagog de mare clasă!

Scris de Horia Picu

Duminică, 02 Decembrie 2012 08:07 - Ultima actualizare Duminică, 02 Decembrie 2012 08:09

Jacques Chapuis, director al Asociației europene a profesorilor de pian, când s-a înscris la clasa lui Lipatti, era nerăbdător să cânte

„cu exuberanța și temperamentul unui tânăr pianist. El a socotit că eram prea încordat și tonul meu era cam abrupt. Cu mare răbdare mi-a arătat cum să-mi folosesc greutatea brațelor, cum să realizez suplețea încheieturii și cum să-mi dezvolt tehnica digitală pentru a avea „degete de fier în mânuși de catifea”. El m-a făcut să-mi dau seama că tonul meu strident era rezultatul lipsei de unitate dintre intențiile muzicale și gesturile fizice.”

Alt elev al maestrului (Walter Legge, producător de înregistrări muzicale de muzică clasică) spune:

„Dinu Lipatti a avut calitățile unui sfânt. Bunătatea sufletească a firii sale, modestia, delicatețea, ținuta fermă a voinței lui, noblețea și elevarea gândului și a faptei se transmiteau tuturor celor care l-au cunoscut și până la cei mai îndepărtați auditori ai sălilor în care a cântat. [...] El a fost un muzician, un muzician care folosea pianul ca mijloc de comunicare și expresie. Putem spune că nu e suficient să fii un mare pianist; să cânți așa cum o făcea Lipatti înseamnă să fii alesul destinului care l-a oferit lumii numindu-l pentru prea puțin timp, DINU LIPATTI.”

Ernest Ansermet, dirijor elvețian, elogiaza calitățile de compozitor pe care le avea Dinu Lipatti: *„Avea acel semn distinctiv al compozitorului înăscut care, când se apuca să scrie, nu o făcea pentru” a căuta”, ci pentru ”a găsi”.*”

Modest și genial, acesta a fost Lipatti. Tot Ansermet își amintește:

„După ce a cântat Concerto în Re major de Chopin, îmi spunea: „Crezi că acum aș putea îndrăzni să-l abordez pe Schumann?”

Și a fost ultimul său concert, cel de la Geneva,

„din 22 februarie 1950, când s-a smuls pur și simplu din patul său de grea suferință pentru a oferi o interpretare a Concertului de Schumann care va rămâne de neuitat...”

Cine ar putea să înțeleagă pierderea pe care a suferit-o muzica mai bine decât noi, care am avut privilegiul de a-l avea pe Lipatti printre noi; cei care am cunoscut binefacerile prezenței lui și care suntem martorii destinului său?...”

„Binefacerile prezenței lui”...Mai mult decât omagiu, evlavie aș zice...

Scris de Horia Picu

Duminică, 02 Decembrie 2012 08:07 - Ultima actualizare Duminică, 02 Decembrie 2012 08:09

La 2 decembrie 1950, Nadia Boulanger (1887- 1979), profesoară și compozitoare franceză, care i-a avut ca elevi printre alții pe Lipatti, Igor Markevici, Astor Piazzolla, a spus:
„Disparația fapturilor tinere, frumoase, îmbătate de viață și înzestrate cu toate darurile ne zguduie, e nevoie de timp pentru a învăța să înșeli violența durerii cu amintirea bucuriei. [...] Viața acestei ființe fragile, bolnave, nu a fost decât o suită aproape neîntreruptă de victorii ale spiritului asupra trupului.”

În august 1950, Dinu Lipatti a cântat sub bagheta dirijorului austriac Herbert von Karajan Concertul în Do major de Mozart. Karajan spune:
„ Astăzi se apropie ziua când se împlinește un an de la data când am avut norocul să mai pot concerta cu Dinu. Amintirea aceluia concert îmi pare ca un dar al providenței care arareori îi este hărăzit cuiva , poate și pentru a demonstra cât de lung și de anevoios este drumul spre o împlinire așa cum ea ne apare prin arta lui Dinu. Nu mai era un cânt la pian, era muzica eliberată de poveri, muzica în forma ei cea mai pură, era armonia unui om – și asta se simțea dureros de tare – care nu mai era întru totul printre noi.”

Într-adevăr, Dinu Lipatti nu mai este întru totul printre noi...Dar rămâne veșnic printre noi ceva asupra căruia scurgerea timpului n-are nicio putere! Muzica sa și amintirile de neuitat ale celor care au avut atât de mult noroc în viață că l-au cunoscut!